Skolinspektionen

Beslut

Datum 2026-11-17
Dnr SI 2026:5119
Sida **1 (17)**

Huvudman

Skolföreningen Växa
info@bjorkskolan.se
Org.nr 894702–1443

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Björkskolan i Skellefteå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skolföreningen Växa att senast den **5 maj 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetet med frånvaro, särskilt stöd och språkval. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Skolföreningen Växa inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Skolföreningen Växa ska vidta följande åtgärder

Frånvaro

1. Se till att, när en elevs frånvaro utreds enligt 7 kap. 19 a § skollagen, dokumentera vilka åtgärder skolan ska vidta för att eleven ska öka sin närvaro och fullgöra sin skolgång. Åtgärderna ska ha sin utgångspunkt i den utredning om frånvaro som genomförts. En sammanställning över åtgärder som vidtagits för de elever där en frånvaroutredning genomförts under perioden 18 november 2026 – 28 april 2027 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a skollagen)
2. Se till att rektorn snarast anmäler till huvudmannen när en utredning av en elevs frånvaro enligt 7 kap. 19 a § skollagen har inletts. Huvudmannen ska dokumentera vilka elever som anmälts till huvudmannen och ange vilket datum anmälan har gjorts under perioden 18 november 2026 – 28 april 2027. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)
3. Se till att huvudmannen snarast lämnar uppgift till respektive elevs hemkommun när en utredning om elevens frånvaro har inletts enligt 7 kap. 19 a § skollagen. Huvudmannen ska dokumentera vilka

elever som anmälts till hemkommunerna och ange vilket datum anmälan har gjorts under perioden 18 november 2026 – 28 april 2027. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 22 § skollagen)

Särskilt stöd

4. Se till att det, efter utvärdering av ett åtgärdsprogram, fattas ett nytt beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att avsluta åtgärdsprogram för det fall eleven i fråga inte längre bedöms vara i behov av särskilt stöd. Rektor ska, avseende de tre senaste utvärderingarna av åtgärdsprogram, dokumentera vad utvärderingarna resulterat i och bifoga de beslut som fattades vid dessa tillfällen. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 §, 28 kap. 16 § och 29 kap. 10 § skollagen samt 31 och 33 §§förvaltningslagen [2017:900])

Språkval

5. Se till att eleverna som språkval erbjuds minst två av språken franska, spanska och tyska. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för vilka språk som erbjuds som språkval inför läsåret 2027/28 samt redogöra för hur denna informations ges till elever och vårdnadshavare. Vidare ska huvudmannen redovisa hur undervisningen i språkval ska organiseras under läsåret 2027/28. (10 kap. 4 § andra stycket skollagen, 9 kap. 5 § andra och tredje stycket, 7 § skolförordningen [2011:185] och förordningen [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, nedan Lgr 22, 1. Rättigheter och skyldigheter)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser extra studietid, extra anpassningar och anmälan till rektorn.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2026:5119) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2026 inlett en tillsyn av Björkskolan i Skellefteå kommun. Skolenheten omfattar grundskolans årskurser 6–9. Vid skolan går 78 elever.

Björkskolan ägs av den ideella föreningen Skolföreningen Växa (nedan huvudmannen).

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Björkskolan följer gällande bestämmelser om frånvaro, extra anpassningar, anmälan till rektorn, särskilt stöd, språkval och extra studietid .

Skolinspektionen har i tillsynen även kontrollerat om Björkskolan följer gällande bestämmelser om att anmäla, utreda och åtgärda kränkande behandling. Mot bakgrund av de lagändringar som framgår av SFS 2026:1096 och som trädde kraft 1 augusti 2026 kommer detta tillsynsområde att utgå. Upplysningsvis vill Skolinspektionen lyfta fram vikten av att huvudmannen tillämpar den nya lagstiftningen som gäller på området.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 25 maj och 4 juni 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. frånvarostatistik, betygskataloger och åtgärdsprogram. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolans rutin för att informera vårdnadshavare vid ogiltig frånvaro

Elever uppger att om elever är frånvarande från en lektion, får vårdnadshavarna ett meddelande direkt. Vissa lärare ger även frånvaro om eleverna går ut från lektionen en längre stund. Av intervju med lärare framkommer att den lärare som har en elev första lektionen för dagen ansvarar för att uppmärksamma eventuell frånvaro. Om det framkommer att en elev är frånvarande utan att frånvaron är anmäld kontaktar skolan elevens vårdnadshavare. Av skolans handlingsplan för frånvaro och skolans rutin för frånvaro framgår att undervisande lärare registrerar frånvaro i anslutning till lektionen och att vårdnadshavare omgående får ett sms via

skolans lärplattform vid ogiltig frånvaro. All frånvaro som inte är anmäld av vårdnadshavare är ogiltig frånvaro, oavsett om det handlar om enstaka lektioner eller hela dagar.

Utredning av frånvaro

Av intervjuer med rektorn, personal i elevhälsan och lärare framgår att rektorn får information om elever med hög frånvaro bland annat på arbetslagsmöten och genom möten med elevhälsan.

Av intervjuer med lärare framkommer vidare att mentorerna ansvarar för att bevaka en elevs totala frånvaro. Flera lärare uppger att lärarna får påminnelser av den biträdande rektorn att ha koll på frånvaroprocenten för sina mentorselever. Om frånvaron överstiger 15 procent, tar läraren reda på varför eleven varit frånvarande. Om det inte finns förklaringar till frånvaron, får eleven fylla i ett frågeformulär om orsaker till frånvaron, i form av enkel kartläggning. Den biträdande rektorn och lärare uppger att nästa steg innebär en vidare kartläggning med fler frågor som vårdnadshavarna får svara på gällande hemsituationen. Kuratorn eller andra kompetenser inom elevhälsan kan även kopplas in. Enligt den biträdande rektorn är det mentorn som startar utredningen av de bakomliggande orsakerna till en elevs frånvaro i samband med att mentorn kontaktar hemmet, vid de fall där frånvaron har överstigit 15 procent. Rektorn uppger att mentorn lämnar den genomförda kartläggningen till elevhälsan och att den sedan förvaras i elevens elevmapp. Utredningen kan sedan gå vidare till ett ärende som skolans benämner ”Oroväckande frånvaro”, vilket är en utredning som elevhälsan ansvarar för. I det steget kontaktar skolan familjen för att ta reda på hur elevens hemsituation ser ut. Skolan gör då även en mer noggrann kartläggning för eleven där personal stämmer av hur måluppfyllelsen ser ut i olika ämnen. Elevhälsan har ansvaret för utredningen men delar av kartläggningen kan delegeras.

Av skriftliga uppgifter från huvudmannen framkommer att huvudmannen räknar en frånvaroutredning som startad i samband med att skolan genomför en enkel utredning genom den mall med frågor som används vid enkel kartläggning. Huvudmannen uppger att i många fall räcker det med en enkel utredning för att kunna skapa förutsättningar för ökad närvaro och då stannar utredningen där, någon bredare utredning behövs inte. Om frånvaron kvarstår och orsakerna till frånvaron handlar om somatiska orsaker, bristande anpassningar, trivsel, mobbing och svårigheter i hemmet kopplas elevhälsans olika kompetenser in. Om skolan behöver gå vidare med utredningen görs en pedagogisk kartläggning. Vissa frånvaroutredningar föranleder också direkt att en pedagogisk kartläggning görs.

Åtgärder för att öka närvaron hos elever med problematisk frånvaro

Några lärare uppger att åtgärder för att öka närvaron kan vara att personalen har tät kontakt med en elev. Den biträdande rektorn säger att

en åtgärd kan vara att personal skickar ett meddelande till en elev på morgonen innan skolan börjar eller att personal möter upp en elev vid ingången till skolan. Vidare uppger lärare att elever kan även få arbeta med vissa uppgifter hemma. Andra åtgärder är enligt personal i elevhälsan och lärare anpassning av vissa lektioner, anpassning av elevers måltider, anpassad studiegång och placering i särskild undervisningsgrupp. Ytterligare en åtgärd kan vara att vårdnadshavare vid lämning på skolan stannar en stund för att ge extra trygghet.

Skolans dokumentation av frånvaroutredningar

Skolinspektionen har i oktober 2026 begärt att få ta del av dokumentation över de tre senaste frånvaroutredningarna som genomförts vid skolan. Huvudmannen har inkommit med tre utredningar, varav två benämns som ”enkla utredningar” där skolan i övrigt inte vidtagit någon vidare utredning samt en pedagogisk kartläggning där skolnärvaro varit en av frågeställningarna.

De enkla utredningarna består av en mall med kryssfrågor där eleverna själva fått svara på frågor om faktorer som påverkar deras närvaro. Frågorna berör bland annat trivsel i skolan, skolmiljön, elevernas hemsituation och vad som motiverar eleverna att vara i skolan. I ett av exemplen framgår att frånvaron uppgår till 17,3 procent (det är oklart under vilken tidsperiod) och i det andra fallet uppgår frånvaron till 25,1 procent under läsåret. Av dokumentationen framkommer inte vilka åtgärder som skolan ska sätta in för att komma till rätta med elevernas frånvaro.

I den utredning som genomförts i form av en pedagogisk kartläggning framgår att ett av syftena, förutom att säkerställa att eleven får rätt stöd, är att ta reda på hur skolan kan främja elevens närvaro. I utredningen framgår flera orsaker till elevens frånvaro och skolan redogör för skyddsfaktorer och riskfaktorer i form av hinder för elevens lärarande, trivsel och utveckling. Av dokumentationen framkommer inte vilka åtgärder som skolan ska sätta in för att komma till rätta med elevens frånvaro.

Anmälan till huvudman och anmälan till elevers hemkommun vid problematisk frånvaro

Av intervju med rektorn framkommer att de enkla utredningarna som genomförs av skolans mentorer inte anmäls till huvudmannen regelmässigt. Om ärendet går vidare till nästa steg, som handlar om oroväckande frånvaro, tas det upp på rektorns träffar med styrelsen. Rektorn har träffar med styrelsen flera gånger per termin. Lärare och medlemmar i elevhälsan bekräftar i intervjuer att rektorn tar upp hög skolfrånvaro med ledningsgruppen, där bland annat skolchef och föreningens ordförande ingår.

Då det gäller anmälan till elevers hemkommun, uppger rektorn att Björkskolan följer Skellefteå kommuns arbetssätt för hur kommunen vill att arbetet kring elever med problematisk frånvaro ska fungera. Nästintill alla elever på skolan har Skellefteå kommun som hemkommun. Rektorn uppger att om frånvaron överstiger 20 procent, skickar rektorn den informationen till elevens hemkommun. Enligt Skellefteå kommuns rutin ska en utredning vara igång om en elev har en frånvaro som överstiger 20 procent. Rektorn uppger dock att det har kanske inte alltid varit så att en utredning har inletts när skolan har skickat information om elever med hög skolfrånvaro till elevernas hemkommun. Av intervju med personal i elevhälsan framgår att anmälan till elevens hemkommun görs terminsvis. Det är rektorn som sammanställer uppgifter om elevernas frånvaro och rapporterar till hemkommunerna.

Skolinspektionen har inhämtat uppgifter från Skellefteå kommun angående hur många elever från Björkskolan som är anmälda till Skellefteå kommun med anledning av skolfrånvaro under höstterminen 2025 respektive vårterminen 2026. Skellefteå kommun har inkommit med information om anmälda elever den 29 juni 2026 i vilken det framgår att Björkskolan vid detta datum inte inkommit med någon anmälan avseende elever med skolfrånvaro avseende vårterminen 2026. Av skriftliga uppgifter från huvudmannen den 26 oktober 2026 framgår att Björkskolan startat tio frånvaroutredningar under vårterminen 2026. Vidare framgår av uppgifter från Skellefteå kommun den 17 februari 2026 att Björkskolan har inkommit med en lista över 20 elever som uppmärksammats för hög frånvaro under höstterminen 2025. Det finns elever med problematisk frånvaro på skolan vars frånvaro har ökat från höstterminen 2025 till den 13 maj 2026.

Rättslig reglering

Av 7 kap. 17 § fjärde stycket skollagen framgår att om en elev i grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag.

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Av 7 kap. 22 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång. När det vid en skolenhet med annan huvudman än hemkommunen har inletts en utredning om elevens frånvaro enligt 19 a §, ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen. Av förarbetena framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till (prop. 2017/18:182 s. 56).

I förarbetena anges vidare att det i vissa fall kan räcka med en enklare utredning. Ett exempel på det kan vara att vid en längre sjukfrånvaro begära ett läkarintyg. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, t.ex. bristande bemötande eller behov av särskilt stöd. Eftersom varje elevs förutsättningar är olika och orsakerna till frånvaro är mångfacetterade krävs det i andra fall en mer omfattande utredning av vad som har orsakat frånvaron för den enskilde eleven. Detta förutsätter att både skolpersonal och personal inom elevhälsan har kunskap om riskfaktorer för frånvaro, om upptäckt och åtgärder samt kännedom om beprövad erfarenhet och forskning om frånvaro (prop. 2017/18:182 s. 59 f.).

Vidare framgår av förarbetena att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Beträffande åtgärder framhålls att det ofta kan räcka med åtgärder i form av enkla lösningar, hjälpmedel och anpassningar av skolmiljön och undervisningssituationen samt att skolpersonalen har generell kunskap om de faktorer som bidrar till frånvaro för att underlätta för eleven att vara i skolan. I vissa fall kan dock mer omfattande åtgärder bli aktuella som innebär att samverkan med externa parter om elevens situation blir nödvändig, t.ex. barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) eller socialtjänsten (prop. 2017/18:182 s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (s. 62).

Skolinspektionens bedömning

Inledningsvis bedömer Skolinspektionen att verksamheten uppfyller skollagens krav vad gäller rektors skyldighet att se till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag vid ogiltig frånvaro. Av utredningen framkommer att skolan har rutiner för att kontakta vårdnadshavare vid ogiltig frånvaro. Om det framkommer att en elev är frånvarande utan att frånvaron är anmäld kontaktas vårdnadshavare samma dag genom sms via skolans lärplattform.

Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i skolans arbete med att utreda orsakerna till elevers upprepade eller längre frånvaro. Även om skolan genomför frånvaroutredningar så uppfyller dessa inte i samtliga fall skollagens krav på vad en frånvaroutredning ska innehålla. Det står klart att både den biträdande rektorn och huvudmannen anser att skolan inleder frånvaroutredningar genom så kallade enkla utredningar, som genomförs av mentor i samband med att frånvaron överstigit 15 procent. Av utredningen framkommer att vid enkla utredningar utgörs den huvudsakliga utredningsåtgärden av en kartläggning av elevens uppfattning om orsakerna till frånvaron, genom ett frågeformulär. Vid dessa utredningar saknas dokumentation över vilka åtgärder skolan sätter in för att eleven ska kunna bryta ett negativt frånvaromönster. I flera fall avslutas utredningarna om orsakerna till frånvaron efter att en enkel utredning genomförts. Även i exemplet på den frånvaroutredning som genomförts i samband med en pedagogisk kartläggning saknas åtgärder för att eleven ska öka sin närvaro.

En frånvaroutredning ska kartlägga orsakerna till frånvaron och kartläggningen ska utgöra ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. I frånvaroutredningen ska även elevhälsan medverka och frånvaroutredningen ska dokumenteras.

Skolinspektionen bedömer vidare att verksamheten inte uppfyller skollagens krav på att rektor ska anmäla till huvudmannen när en frånvaroutredning har inletts. Rektorn uppger att i de fall frånvaroutredningar startats genom så kallade enkla utredningar så anmäls dessa inte regelmässigt till huvudmannen.

Skolinspektionen bedömer också att huvudmannen inte följer skollagens bestämmelse avseende skyldigheten att snarast lämna uppgift till elevens hemkommun när en frånvaroutredning har inletts. Syftet med en sådan anmälan är att elevernas hemkommuner ska ansvara för samordnande insatser med externa aktörer och för att bevaka att vårdnadshavare ser till att deras barn fullgör sin skolplikt. Enligt skolans rutiner lämnas inte uppgifter om en elevs frånvaro till hemkommun utifrån premissen att en frånvaroutredning har inletts utan när en elevs frånvaro har uppnått 20 procent. Detta förfarande kan medföra att huvudmannen inte alltid informerar kommunen i de fall frånvaroutredningar genomförs genom så kallade enkla utredningar. Vidare framkommer av utredningen att huvudmannen inte snarast meddelar hemkommunen när en frånvaroutredning inletts då överlämnandet av uppgifter sker i efterhand, terminsvis. Uppgifter om de elever som uppmärksammats på grund av hög frånvaro under höstterminen 2025 lämnades till Skellefteå kommun i februari 2026. Uppgifter om de elever där skolan hade inlett frånvaroutredningar under vårterminen 2026 hade i slutet av juni 2026 ännu inte lämnats till kommunen.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utredning av elevers behov av särskilt stöd

Av intervju med rektorn och den biträdande rektorn framgår att efter att rektorn mottagit en anmälan genomför skolan en utredning angående behovet av särskilt stöd. Rektorn är den som beslutar om att en utredning om särskilt stöd ska inledas, och rektorn fattar dessa beslut i samband med elevhälsans träffar. Av intervjuer med lärare, personal i elevhälsan, rektorn och den biträdande rektorn framgår att det är specialpedagogen som leder arbetet med att utreda en elevs behov av särskilt stöd. Rektorn uppger att lärarna bidrar i utredningsarbetet men att specialpedagogen är den sammanhållande länken. Det är specialpedagogen som gör den pedagogiska bedömningen, men hen tar in information från undervisande lärare via de pedagogiska kartläggningar som lärarna genomför. Kuratorn ansvarar för den del av kartläggningen som handlar om elevens sociala situation.

Beslut om åtgärdsprogram

Rektorn uppger att om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd upprättas ett beslut om åtgärdsprogram och stödet sätts in. Det är rektorn som fattar beslutet. Av intervju med lärare framgår att det är specialpedagogen som tar fram åtgärdsprogrammet. Både elev och vårdnadshavare deltar när åtgärdsprogram utarbetas. Specialpedagogen skriver ett förslag på hur åtgärdsprogrammet ska se ut och sedan presenteras innehållet för vårdnadshavarna. När åtgärdsprogrammet är klart, får vårdnadshavarna ta del av åtgärdsprogrammet genom ett skriftligt dokument eller via skolans digitala system.

På Skolinspektionens fråga om rektorn även fattar beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram i de fall att en utredning visar att eleven inte är i behov av särskilt stöd, svarar både rektorn och personal i elevhälsan att de inte känner till något sådant fall. Det händer aldrig eller mycket sällan att skolan efter en utredning om särskilt stöd kommit fram till att en elev inte är i behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av sju beslut om åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammen framgår elevernas behov av särskilt stöd samt vilka åtgärder som ska vidtas för att tillgodose behovet. Det framgår även om eleven och elevens vårdnadshavare har medverkat vid utarbetandet av åtgärdsprogrammet samt datum för när elev och vårdnadshavare har fått ta del av beslutet. Vidare framgår datum för uppföljning och utvärdering samt vem som ansvarar för uppföljningen och utvärderingen. Av besluten framgår även hur det går till att överklaga beslutet till Skolverkets överklagandenämnd.

Av intervjuer med lärare och personal i elevhälsan framgår att specialpedagogen även ansvarar för att följa upp och utvärdera åtgärdsprogram. Vid uppföljningen deltar oftast också mentorn. Åtgärdsprogram utvärderas åtminstone två gånger per år, men det kan även ske oftare. Av intervju med personal i elevhälsan, den biträdande rektorn och rektorn framgår att om det särskilda stödet efter en utvärdering ska fortsätta oförändrat, fortsätter skolan med samma åtgärdsprogram. Personal i elevhälsan uppger att utvärderingar dokumenteras i samma dokument som det ursprungliga åtgärdsprogrammet, eftersom det då blir tydligt vad som utvecklas och vilka ändringar som är gjorda. Den biträdande rektorn uppger att arbetet med åtgärdsprogrammet ska fortsätta i samma dokument men med nytt utvärderingsdatum.

I samtliga sju åtgärdsprogram med tillhörande dokumentation om utvärderingar som Skolinspektionen tagit del av, framgår datum för när åtgärdsprogrammen har utvärderats. I inga av fallen framgår att rektorn har fattat ett nytt beslut om åtgärdsprogram efter de utvärderingar som skett. Detta gäller både i de fall en elevs stödåtgärder ska fortsätta oförändrade eller i de fall åtgärderna har förändrats efter utvärderingen.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av

anpassad studiegång enligt 12 §. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut i fråga om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild tillämpas bland annat 31–33 §§ förvaltningslagen. Enligt förarbetena gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

Enligt 31 § förvaltningslagen ska det för varje skriftligt beslut finnas en handling som visar dagen för beslut, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Av 33 § förvaltningslagen framgår att en myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende så snart som möjligt ska underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet om det inte är uppenbart obehövligt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till.

Skolinspektionens bedömning

Utredning om särskilt stöd

Det har av utredningen inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller skollagens krav när det gäller att rektorn ska inleda en utredning av elevens behov av särskilt stöd när rektorn mottar en anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och att utredning startas även i de fall elever uppvisar annat än kunskapsmässiga svårigheter i sin skolsituation. Vidare har det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller skollagens krav när det gäller att samråd ska ske med elevhälsan vid en utredning om särskilt stöd.

Beslut om åtgärdsprogram

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte fullt ut uppfyller författningarnas krav vad gäller beslut om åtgärdsprogram.

Av utredningen framgår att rektorn efter varje utredning om särskilt stöd initialt fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslutar att inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Elevens och elevens vårdnadshavare underrättas också om innehållet i beslutet och hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd.

Dock bedömer Skolinspektionen att det är en brist att rektorn inte fattar nya beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte utarbeta åtgärdsprogram efter att en elevs åtgärdsprogram har utvärderats. Även om bedömningen är att en elevs stödåtgärder ska fortsätta oförändrade ska ett nytt formellt beslut fattas och delges eleven och dennes vårdnadshavare. Att så sker är viktigt då vårdnadshavarna har möjlighet att överklaga innehållet i ett åtgärdsprogram och därför behöver underrättas om åtgärdsprogrammets fullständiga innehåll.

Språkval

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever i samtliga intervjugrupper i årskurserna 6–9 uppger att de inte får välja mellan moderna språk inom ramen för språkvalet utan alla elever blir tilldelade att läsa spanska. Eleverna uppger att alla elever börjar med spanska men att de senare kan få byta till engelska om vårdnadshavare och rektorn godkänner detta. Även av intervjuer med lärare framkommer att skolan enbart tillhandahåller undervisning i spanska som ett modernt språk inom ramen för språkvalet, men att det finns en elev som ges undervisning i tyska under språkvalstiden. Den elev som läser tyska tillhör gruppen som läser extra engelska och ges undervisning i tyska samtidigt som övriga elever ges undervisning i engelska under språkvalstiden.

Av skriftliga uppgifter från huvudmannen framgår att eleverna informeras om att det språkval som i första hand finns på skolan är spanska, eftersom det enligt huvudmannen varit för få elever som har varit intresserade av andra språk. Huvudmannen uppger att skolan under läsåren 2025/26 respektive 2026/27 erbjuder undervisning i spanska och tyska som moderna språk inom språkvalet. Av de elever som deltar i undervisning i tyska inom ramen för språkvalet är det enbart elever som läst språket på sin tidigare skola som får sådan undervisning.

Rättslig reglering

Enligt 10 kap. 4 § andra stycket skollagen ska moderna språk erbjudas varje elev inom ramen för språkval.

Av 9 kap. 5 § andra och tredje stycket skolförordningen framgår att huvudmannen som språkval ska erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. Huvudmannen ska sträva efter att därutöver erbjuda andra språk som språkval.

Av 9 kap. 7 § skolförordningen framgår att huvudmannen inte är skyldig att anordna undervisning i ett språk som erbjudits som språkval enligt 5 § andra stycket om färre än fem elever väljer språket.

Av läroplanen framgår att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan (Lgr22, 1. Rättigheter och skyldigheter).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte följer författningarnas krav vid erbjudande av språkval. Skolinspektionens utredning visar att eleverna vid Björkskolan endast erbjuds ett modernt språk som språkval, vilket utgör en brist. Elever i årskurserna 6–9 uppger samstämmigt att de inte erbjudits något annat modernt språk än spanska inom ramen för språkvalet. Även om huvudmannen uppger att skolan erbjuder både undervisning i spanska och tyska, framgår av utredningen att det enbart är elever som under sin tidigare skolgång fått undervisning i tyska som får sådan undervisning på skolan.

Skolinspektionen vill i sammanhanget upplysa huvudmannen om att lagstiftningen skiljer på skyldigheten att erbjuda respektive att anordna undervisning i ett modernt språk inom ramen för språkvalet. Enligt skollagen ska moderna språk *erbjudas* varje elev inom ramen för språkval. Av skolförordningen framgår att huvudmannen som språkval ska *erbjuda* minst två av språken franska, spanska och tyska. Huvudmannen är skyldig att *anordna* modersmålsundervisning i ett språk på skolan förutsatt att minst fem elever som ska erbjudas undervisning i språket önskar sådan undervisning. Skolan ska enligt läroplanen klargöra för eleverna vilka rättigheter och valmöjligheter de har gällande språkvalet. För att huvudmannen ska anses erbjuda eleverna språkval måste således huvudmannen informera eleverna om deras rättigheter och deras valmöjligheter utifrån det utbud som finns hos den aktuella skolenheten. Björkskolan måste således erbjuda eleverna att läsa minst två av de moderna språken franska, spanska och tyska. Om det sedan skulle vara färre än fem elever som väljer ett språk som erbjudits som språkval är dock skolan inte skyldig att anordna undervisning i språket.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Skolföreningen Växa:s verksamhet vid Björkskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller frånvaroutredningar, särskilt stöd och

språkval. Det finns därför skäl att förelägga Skolföreningen Växa att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever framgår olika uppgifter om när skolan erbjuder elever undervisning i form av extra studietid. Samtliga elevgrupper säger att alla elever som vill kan delta på den extra studietiden och att det inte krockar med skolskjuts eller något annat.

Av skriftliga uppgifter från huvudmannen framkommer att skolan under läsåret 2025/26 har ändrat tiderna för den extra studietiden för att försöka öka deltagandet. Upplägget är en timme vid två tillfällen eller två timmar vid ett tillfälle per vecka och tiderna har växlat mellan tisdagar och onsdagar samt tidvis båda dagarna. De aktuella tiderna har funnits i skolans digitala informationssystem samt har annonserats på skolan.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen i dess lydelse enligt SFS 2022:730 framgår att elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar och anmälan till rektorn

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolans arbete med extra anpassningar

Av intervjuer med lärare och personal i elevhälsan framgår att lärare sätter in stöd i form av extra anpassningar till eleverna, när de bedömer att elever riskerar att inte nå målen. Lärarna får stöd av elevhälsan i arbetet med att ta fram extra anpassningar. Lärare uppger att lärarna följer upp de extra anpassningar som ges, bland annat vid de elevgenomgångar som sker i

arbetslaget och tillsammans med specialpedagogen i början av varje termin. Där går personalen igenom alla elevers extra anpassningar. Flera lärare och personal i elevhälsan uppger att skolan har förutsättningar att ge stöd i form av extra anpassningar till alla elever som behöver det.

Elever, lärare, personal i elevhälsan, rektor och biträdande rektor ger exempel på olika extra anpassningar som är aktuella för elever, till exempel extra uppgifter, uppgifter utifrån olika svårighetsnivåer, hörselkåpor, tidshjälpmedel, pauser, skärmar, bildstöd, sittkuddar och individuella genomgångar. Skolan har även flera anställda som resurser och assistenter som kan hjälpa eleverna. Specialpedagogen har sammanställt de extra anpassningar som fungerar för var och en av skolans elever. Förutom individuella extra anpassningar, finns även många anpassningar på gruppnivå. Både lärare och personal i elevhälsan uppger att det finns ett nära samarbete mellan lärare och elevhälsa då det gäller arbetet med extra anpassningar.

Anmälan till rektorn för utredning om behov av särskilt stöd.

Lärare, personal i elevhälsan och rektorerna uppger att lärare anmäler en elev för att utredas för behov av särskilt stöd när läraren ser att extra anpassningar inte fungerar. Lärare uppger vidare att de inte bara anmäler utredningsbehov av särskilt stöd när det handlar om bristande måluppfyllelse och inlärningsmässiga svårigheter, utan det kan även ske om lärarna är oroliga för någon elev av andra orsaker, till exempel frånvaro eller sociala svårigheter. Personal i elevhälsan och rektorn tillägger att anmälan även kan ske om eleven har beteendeproblematik eller problem med måendet. Elevernas behov av stöd kan även synliggöras i början av läsåret när skolan gör tester i läsförståelse för att se hur eleverna ligger till i läsningen.

Lärare uppger att en anmälan om att utreda elevers behov av särskilt stöd kan ske på flera olika sätt, bland annat genom att prata med specialpedagogen för att diskutera hur skolan kan hjälpa eleven eller skriftligen via en blankett. Vidare finns det flera tillfällen under en skolvecka då lärare kan anmäla elever som behöver utredas för behov av särskilt stöd. Det kan till exempel ske på arbetslagsmöten, träffar med elevhälsan eller under de dagliga morgonsamlingarna som skolans personal har. Vidare uppger lärare och personal i elevhälsan att personalen även har betygskonferenser där lärare kan signalera att elever behöver mer stöd.

Flera lärare uppger att de uppfattar att det inte finns någon tydlig rutin för att anmäla om utredningsbehov av särskilt stöd. Personal i elevhälsan säger att det mera formella sättet att anmäla, genom den skriftliga blanketten, kanske inte är känt bland all personal. Både rektorn och den biträdande rektorn uppger att det finns otydligheter vad gäller skolans rutiner för anmälan om behov av särskilt stöd och att lärarna kan behöva påminnas om att de ska använda den avsedda blanketten för att göra en skriftlig anmälan.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller skollagens krav vad gäller skolans arbete med extra anpassningar och anmälan till rektorn.

Även om skolledningen och skolans personal uttrycker att skolans rutiner för hur en anmälan om utredning om en elevs behov av särskilt stöd inte är tydliga, har det av utredningen inte framkommit att det nu finns elever på skolan som anmälts av personal, där anmälan inte nått rektor. Det ligger dock inom rektorns ansvarsområde att se till att det finns fungerande rutiner för hur information om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd ska anmälas till rektorn och vad som gäller när personal uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd.

X Stina Johansson

Beslutsfattare
Signerat av: Stina Johansson

X Mirja Wallström

Föredragande
Signerat av: Mirja Wallström

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Oskar Holst medverkat.